

VRHNIKA

Turistični informator

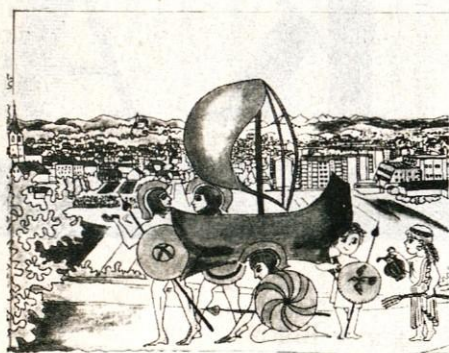
Vrhnika, prečuden kraj!

V mehkem domotožju mi zakoprni srce ob mislih nate. Kdo te je videl z bedječimi očmi, kdo te je spoznal? Šli so mimo, videli so bele ceste, bele hiše in so šli dalje. Jaz pa sem ti pogledal v obraz kakor ljubljenu dekletu in zdaj je moje srce bolno po tebi.

Kraj ravni pod gozdom, pod temnim, mogočnim Raskovcem sedi jata golobov; bele peruti se leskečejo v soncu. Tam je Vrhnika. Čez bore, čez hoje, tihega Krasa, od morja šumi burja, plane v ravan, postane, vztrepeče, osupla in utolažena ob toliki lepoti. Bela kakor nevesta se sveti na holmu sveta Trojica, razgleduje se po sončni ravni, po tihem sanjajočem močvirju, do žalostne gore in do Krima.

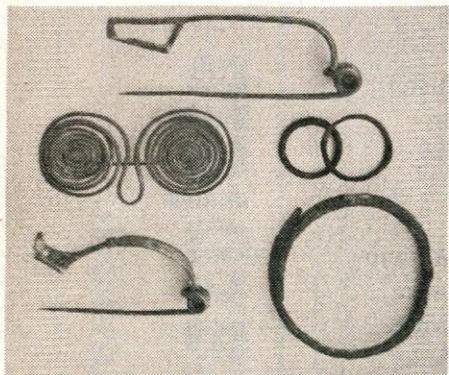
IVAN CANKAR, ALEŠ Z RAZORA

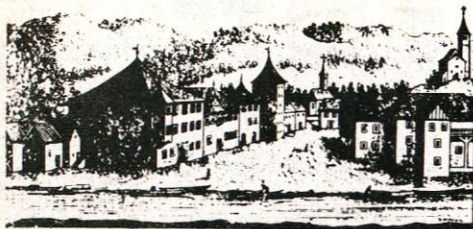

Argo

(Tatjana Oblak)

Nakit iz različnih arheoloških obdobij, najden v strugi Ljubljance

Valvasorjeva podoba Vrhnik (Slava vojvodine Kranjske) 1689

Stara pošta

Občina Vrhnika s površino 169 km² in 19.500 prebivalci leži v osrednji Sloveniji, na jugozahodu Ljubljanskega barja.

Tod je najzložnejši in najkrajši prehod iz Ljubljanske kotline čez notranjske kraške planote proti Jadranskemu morju. Ugodna prometna lega je že v davnih časih tako vabila človeka, da si je prav tu utiral poti, čeprav pokrajina sicer ni bila preveč prijazna... tu so tvorili jantar s severnih obal proti južnemu morju, od tu so rimski legionarji osvajali vzhodne in severne predele svojega imperija... in kasneje so Slovani, prav tako kot vsa

prejšnja ljudstva, skušali obvladati zamočvirjeno Barje in kamnite klance gozdnate Notranjske.

V vrhniškem kotu se stikajo trije geološki zgradbeni in reliefni sistemi: Barje, Predalpsko hribovje in Dinarsko gorstvo. Vrhnika se tako dotika Polhograjskega in Rovtarskega sveta, Pokojišča (Menišija z Vinjim vrhom 984 m) in Rakitniške planote. Od Vrhnik proti Ljubljani pa so osamelci, nekdanji otoki zajezerjenega Barja. Nizki svet se na severozahodu nadaljuje v Podlipsko, na jugozahodu pa v Borovniško dolino.

Na Barje se z juga stekajo kraške podzemeljske vode... Ljubljana, Ljubija in Bistra. S severa in vzhoda pa pritekajo površinsko tekoče vode... Podlpiščica in Borovniščica.

Podnebje označujejo vroča poletja in vlažne, hladne zime. Nad Barjem se rada zadržuje megla tudi takrat, ko je po okoliških hribih jasno. Velik del občine pokrivajo jelovi in bukovi gozdovi, največ njiv in splot obdelanih površin pa je na robu Barja.

Vrhnika ima v svojem grbu ladjo, katero naj bi prav tu, na koncu vodne poti, dvignili na rame in jo po kopnem zanesli do morja bajeslovni Argonavti.

Tudi sicer je bil nastanek in razvoj Vrhnik najtesneje povezan s prometom po mirno tekoči in plovbi primerni Ljubljani.

Iz zgodnjega paleolitika so zareze na rogovju severnega jelena, ki so ga izkopali v jami bivše Petričeve opekarne. Predstavlja jo najstarejše najdene sledi človeka v tem prostoru.

Posamezne najdbe in redke izkopanine povedo, da so tu živela tudi keltska plemena, najverjetneje noriški Tavrski.

V bližini teh starih naselij so v prvem stoletju pr.n.š. zgradili svoj tabor tudi Rimljani. Nauportus (navis portus... rečno pristanišče) je imel nekaj deset let celo pomembnejšo vlogo kot Emona. Grški pisec Strabo omenja Nauportus kot mesto, kjer se preklada blago, prispelo prek Hrušice po kopnem, na vodno pot po Ljubljani in naprej po Savi.

Rimski zgodovinar Tacit pa poroča, da so bili v Nauportus poslani vojaški oddelki, ki so gradili ceste, mostove in prekope.

Municipium Nauportus je stal na desnem bregu Ljubljance, blizu današnjega uvoza na avtocesto. Čez Ljubljano je bil zgrajen most, proti Gradišču v Hrib pa je vodila cesta, ob kateri so se naselili trgovci s svojimi družinami. Vojaški tabor mutatio je bil zgrajen na prvih policah nad ravnino, pomembna strateška postojanka pa je bila tudi na Hruševci. Glavno obrambno linijo je predstavljal veliki zaporni zid, Claustra Alpium Juliarum, zgrajen v 3. st.n.š. »Ajdovski zid«

se je začel nad izviri Ljubije v Verdu, se vzpenjal pod Ljubljanski vrh in nadaljeval preko Raskovca proti Jernovemu griču. Mogočna gradnja pa vseeno ni bila kos številnim plemenom, ki so navalila z vzhoda na razpadajoči rimski imperij.

V srednjem veku so se, dokaj sledeče ostankom rimske zasnove naselja, razvila tri samostojna jedra Vrhnik. Na sledovih Gradišča je zraslo naselje Hrib s farno cerkvijo, ob vznožju Trojice kmečka vas ter ob Ljubljaniški trški Breg. Skozi vso fevdalno dobo, ki se je oklepala življenja in dela prebivalcev še daleč v 18. stoletje, je Vrhnika živela in se razvijala s prometom. Tovorjenje po vodi, prevažanje po cestah, prekladanje blaga... so bila osnovna gonila še za vrsto drugih gospodarskih in upravnih funkcij takratne Vrhnik. S povečanjem tranzitnega prometa je rastla tudi gospodarska moč kraja.

Živahen promet je preklical k življenju vrsto obrtnih dejavnosti... prevoz po Ljubljani je zahteval vedno več čolnov — izdelovali so jih tesarji... z razvojem tovarjenja po kopnem so se povečale potrebe po kovačih, kolarjih, sedlarjih..., za izdelavo opreme za konjsko vprego in drugih usnjenih izdelkov so bili tu strojarji. Strojarne so se vrstile ob Hribskem potoku ena za drugo. Ob vodah pa je zraslo tudi veliko mlinov, v katerih so mleli ogrsko žito in seveda žag, saj je okolica Vrhnik še danes bogata z gozdovi.

Največjo vlogo pa so imeli trgovci, ki so predstavljali ves čas trško gospodo. Kmalu za njimi so bili krčmarji..., gostilne so imeli tudi župniki, sodniki in župani.

V srednjem veku je bila pomembna tudi cerkvena gosposka. Velik del sveta je bil v lasti kartuzijanskega samostana v Bistri, ki je imel v posesti večino gozdov na Pokojišču ter posamezna posestva na Koprskem in Vipavskem.

Leta 1806 so dogradili cesarsko cesto Dunaj-Trst in čolnarstvo je začelo počasi izzumirati, uveljavljati pa se je začelo prevoznitvo na večje razdalje. Vrhniški furmani so vozili na sever do Murzschlaga in na jug do Mantue. Še danes spominja na te čase ime hotela Mantova na Cankarjevem trgu.

Vrhnika je bila ob svojo osnovno dejavnost — promet leta 1857, ko je bila mimo kraja speljana železnica Dunaj — Trst. Zajejala jo je gospodarska kriza, iz katere so jo rešile počasi nastajajoče nove gospodarske panoge. Začela so se velika krčenja okoliških gozdov in predelovanje lesa. Z dograditvijo lokalne železnice Ljubljana — Vrhnika leta 1899 se je začel razvoj opekarstva, usnjarstva, lesarstva, predelave mesnih izdelkov, mlekarstva, sirarstva...

Po drugi svetovni vojni so se stara jedra zlila z novimi naselji v urbano obliko in Vrhnika je postala leta 1955 mesto.

BISTRA

Stoji ob zahodnem vznožju gozdnatega Javorča (604 m) ob cesti Vrhnik — Borovnica. Kraj ima ime po Bistri — pritoku Ljubljance, ki prihaja na dan v petih izviri iz nedostopnega kraškega podzemlja kot odtok vode Cerkniškega in deloma tudi Planinskega polja.

Grad Bistra je bil do razpustitve, leta 1782, znameniti kartuzijski samostan. Ustanovil ga je koroški vojvoda Bernard Spanheimski, ki je sem privedel menihe iz žiškega samostana. Z darilno listino leta 1260 mu je njegov sin Ulrik zagotovil obstoj. Bogato ga je obdaroval z zemljišči od Podpeči do Rakitne, Cerknice in Logatca. V njem so poslej menihi izvrševali nižje sodstvo. Tudi oglejski patriarhi, avstrijski vojvoda in Celjani so bili do samostana zelo radodarni. Tu so nadzorovali potniški in tovarni promet po Ljubljani, od Vrhnike do Ljubljane, ki je bil oproščen vseh carin za blago, če so ga darovali na trg. Zelo živahne stike so imeli tudi s Koprom, kjer so imeli dvor, vinograde, oljčne nasade in vrtove. Po požarih 1382. in 1463. so samostan obnovili. V času reformacije je princ Gregor (1552 — 1564) vzdrževal tesne stike z ljubljanskimi protestanti in podpiral Trubarjevo književno prizadevanje. V 17. stol. so imeli menihi v samostanu šolo in knjižnico z dragocenimi rokopisi. Del tega hrani danes Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani. Po požaru leta 1773 so stavbo popravili, a že devet let zatem je samostan razpustil cesar Jožef II. (29. januarja 1782). Leta 1808 so cerkev podrl, poslopje s posestvom pa je leta 1826 kupil Fran Galle. Galletova rodbina je bila lastnica Bistre do konca druge svetovne vojne (1945). Leta 1953 je bil v obnovljenih grajskih poslopih odprt gozdarski, lesni, lovski in ribiški muzej kot del Tehniškega muzeja Slovenije. Danes je muzej izpopolnjen še z elektrostrojnimi, tekstilnimi, prometnim in kmetijskim oddelkom, kovačijo in planetarijem ter zbirko Titovih avtomobilov.

Grajsko poslopje v Bistri pa je tudi pomemben umetnostno zgodovinski spomenik. Ohranjeni so še trije kraki malega križnega hodnika, stolp nad cesto z renesančno motiviko in fresko, kapela sv. Jožefa, katero je poslikal Anton Cebej, sončne ure na fasadah notranjega dvorišča... nekdanja kape-la pa je danes poročna dvorana.

V Bistri je bil rojen Johan Jager (1871 — 1959), arhitekt, urbanist in strokovni pisatelj, ki se je udeleževal na Kitajskem in kasneje v Združenih državah Amerike.

Sv. Trojica

Valvazor pripoveduje v svojem delu »Slava vojvodine Kranjske«, da je šla vrhniška fara konec 17. stoletja 27 podružničnih cerkv od Godoviča do Bevk. Najmlajša med njimi je bila cerkev Sv. Trojice na Košacah. Na bakrorezu Vrhnike je v Valvazorjevi knjigi cerkev na zunaj povsem enaka kot danes, le da ji manjka obzidje s kapelami Križevega pota, ki so jih zgradili okoli leta 1700.

Po Valvazorju je bila cerkev sezidana okrog leta 1630. Stavbenik ni znan. Ob poti z Brega k cerkvi je bilo postavljenih pet kape-l. Slike so bile delo domačega slikarja Simona Ogrina in so predstavljale petero skrivnosti žalostnega dela Rožnega venca.

V letih 1870 in 1871 so bila narejena pri cerkvi mnoga popravila, med drugim so odstranili stara topolova vrata iz 17. stoletja. Pod sedanjo sliko sv. Trojice v glavnem oltarju pa so spravili takrat starejšo sliko

slikarja Quaglia, ki pa je pozneje izginila. Slike Križevega pota je izdelal Leopold Layer, ki pa so že do leta 1929 izginile.

Stara pošta

je ena najstarejših in najpomembnejših stavb na Vrhniki. Stoji neposredno ob historični lokaciji nekdanjega potniškega pristanišča na Ljubljani. Na tem mestu je bilo predzgodovinsko selišče.

Hiša je bila zgrajena na mestu nekdanjih stavb, domnevno v 15. stoletju. Poleg mitnice in pošte je bilo tudi pomembno gostišče. Med drugimi je v njej prenočeval 30/8—1728 cesar Karel VI. (oče Marije Terezije). Lovrenčičevo hišo je odkupila Industrija usnja Vrhnika, jo sanirala po spomeniško varstvenih smernicah in v njej uredila znani Center mode IUUV. Načrtujejo izdelke usnjene konfekcije, ki predstavljajo svetovni vrh v predelavi svinjske kože.

Ob tej stavbi je potrebno omeniti še nekaj srednjeveških stavb: Črni orel, sodnija, Cankarjev trg 3, ki jih sedaj obnavljamo. Rezultati arheoloških raziskav, ki tečejo že nekaj let, dokazujejo, da je bilo življenje na Vrhniki v srednjem veku izredno živahno.

Sodnija — Cankarjev trg 8

Enonadstropna stavba z dvokapnico na čop, krita z bobrovcem ima nad kamnitim portalom vzdano ploščo z letnico 1554. Na pročelni strani jo v nadstropju oblikujeta pomola, na dvoriščni strani pa odprte arкаде. V pritličju je močno predelana. Sedaj so v njem prostori Stanovanjsko komunalne banke. Ob predelavi so arheologi odkrili najdbe (novce iz 15/16 stol., lončenino, rimsko fibulo), ki potrjujejo naselbinsko kontinuiteto v srednjem veku.

Črni orel — Cankarjev trg 4

Mogočna dvonadstropna stavba, v kateri je bil hotel in kavarna. V Cankarjevem času je bila v 1. nadstropju vrhniška čitalnica, katere soustanovitelj je bil tudi Cankarjev oče. Letnica 1850 na kamnit portalu kaže čas adaptacije, ki jo je izvedel Josip Kotnik. Stavba je starejša. Ob portalu stojita stebra z jonskima kapiteloma, na katerih počiva balkon s kamnito ograjo. Nadstropje krasijo pilastrini in bifora. Leta 1990 so zaradi predelave pritličja izvedli arheološka izkopavanja. Najden je kamnit steber z rustikalno oblikovanim kapitelom (15. stol.); sponka za antična oblačila, skodelica z zgodnjerenesanim motivom; ki je sedaj vzidan v podhodu. Vse to potrjuje živahno srednjeveško dejavnost Vrhnike.

Špeharjeva hiša — Cankarjev trg 9

Portal iz lesnobraškega marmorja nosi letnico 1858. Hiša je bila dom družine Je-

Grad v Bistri

Sodnija

Cankarjeva hiša

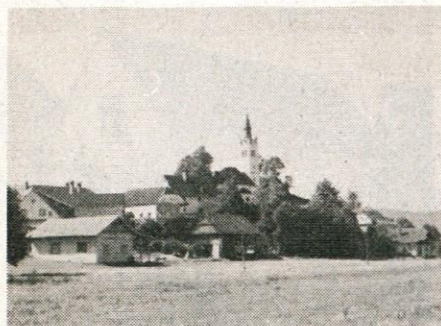
Pogled na sveto Trojico

Drča

Smrečje

Bevke

Kašča v Verdu

lovškov, ki so 500 let sooblikovali vrhniško tržno zgodovino. Zadnji moški potomec, Gabrijel Jelovšek, je bil 20 let (1888 — 1908) vrhniški župan. Bil je iniciator vrhniške lokalne železnice, vodovoda, lokalnih cestnih povezav, predvsem pa osnovne šole (Tržaška 2), ki je bila, v obsegu takratne monarhije, prva z urejenim centralnim ogrevanjem.

Farna Cerkev sv. Pavla stoji na kraju nekdanjega rimskega tabora. Vrhnika je postala samostojna fara l. 1408. Pri podiranju cerkve l. 1850 so našli na ostanke še dveh starejših cerkva. To sedanjo — četrto — so zidali okoli prejšnje. Izveden je bil načrt stavbnega adjunkta Jožefa Schöbla, ki je služil v Ljubljani. V zadnji stranici je spodaj vzdani rimski nagrobnik iz zgodnje krščanske dobe. V cerkvi so dela domačega slikarja Simona Ogrina ter drugih cerkvenih slikarjev (Koželj, Kurz — Goldstein, J. Wolf) tistega časa.

Cerkev sv. Lenarta — zavetnika živine

Cerkev vidimo že na Valvasorjevi upodobitvi, vendar še gotovskih oblik, v 18. stoletju so jo barokizirali.

Tu je začetek Stare ceste, za njo se vzpenja Klanec. V cerkvi je Layerjeva podoba Marije pomočnice s sv. Lenartom ter dela domačina Simona Ogrina in drugih (Lah, Koželj, Götze).

Ob spodnjem zidu pokopališča so pokopani Cankarjevi starši in sestra Francka. Grob jim je oskrbel in uredil Ivanov bratranec, slovenski umetnostni zgodovinar in mecen dr. Izidor Cankar.

Drča

Mogočen spomenik v NOV padlim borcem, delo kiparja Borisa Kalina in arhitekta Borisa Kobeta. V grobnici počiva tudi Karel Grabeljšek — Gaber — slovenski pisatelj (18. 10. 1906 — 18. 04. 1985).

Cankarjev spomenik

Odkrit 10. 8. 1930, delo slovenskega kiparja Iva Jurkoviča (1893—1934). Odkritja se je udeležilo 6.000 ljudi. Slavnostni govornik je bil F. S. Finžgar. Slavnosti so trajale dva dni. Stoji na »Mesarjevih kladah«.

Turnovše

Glavno obrambno linijo v rimski dobi je predstavljal veliki zaporni zid, imenovan Clastra Alpium Juliarum, ki je bil zgrajen v 3. stol. našega štetja. Ajdovski zid je bil 10 km dolg, 1 m širok in 2 do 3 m visok, vmes pa je bilo več obrambnih stolpov. Na Turnovšah je odkopan in delno restavriran eden izmed njih. Najdena je antična keramika (dno, trebuh in vrat večjega lonca z izvihamim ustjem) iz zgodnejše dobe rimske poselitve pri nas.

Kašča v Verdu

je prvovrsten etnografski spomenik — v osnovi baročna — v prvotni posesti bistriškega samostana, del manjšega kompleksa s Petkovškovo domačijo. Ta tip kašče je na vrhniškem področju pogost.

Je iz 18. stol. Avtor ni znan.

Zveza kulturnih organizacij jo je leta 1981 odkupila in obnovila in jo v spomin na slikarja Jožefa Petkovška poimenovala galerija »Kašča«. V tem malem in prijetnem prostoru je stalna razstava fotografij Petkovškovih del in občasne razstave del sedanjih likovnih ustvarjalcev.

Blizu je Sternenova rojstna hiša. Matej Sternen (20. 9. 1870 — 8. 6. 1949) je bil slikar in restavrator, začetnik strokovnih organizacij spomeniške službe.

Stara Vrhnika

Cerkev sv. Lenarta, sezidana leta 1530. Glavni oltar je iz marmorja.

Velika Ligojna

Cerkev sv. Jurija, barokizirana sredi 18. stol. V njej je slika Matere Božje z letnico 1897, rojaka Simona Ogrina.

Mala Ligojna

Cerkev sv. Lenarta, sezidana 1567, druga na tem mestu.

Sinja Gorica

Cerkev sv. Joba najprej omenja protokol cerkvenih dragocenosti iz l. 1526.

Blatna Brezovica

Cerkev sv. Jakoba omenja protokol cerkvenih dragocenosti. Leta 1820 je dobila novo streho.

Bevke

Cerkev sv. Križa je nastala verjetno pred letom 1782, ker so bili tu že prej duhovniki-upokojeanci.

Zaplana

Cerkev sv. Martina in Urha.

Staro, prvič l. 1526 omenjeno cerkev sta uničila ogenj l. 1893 in 1895 potres. V naslednjih dveh letih so sezidali sedanjo stavbo po načrtih in pod vodstvom Petra Bevka s Cerknega. Uporabili so nekatere dele stare cerkve.

Smrečje

Cerkev Matere Božje, ki se prvič omenja šele leta 1526, je bila prenovljena leta 1985 (odkrito tipično romansko okence). Sodi vsaj v 13. stoletje. Veliki oltar je izdelek poznega baroka, druga polovica 18. stoletja. Restavriran križev pot je prijetno ljudsko ubran (Avtor Johan Debelak).

Planina in Ulovka

Nad Vrhniko se dviguje 733 m visok z gozdom porasel hrib Planina. Na vrhu stoji 17 m visok razgledni stolp, s katerega je lep razgled na Vrhniko, Ljubljano, Ljubljansko barje, Krim, Snežnik, Nanos, Triglav, na Karavanke in Kamniške Alpe.

Planinsko društvo Vrhniko je poleg razglednega stolpa zgradilo kočo, imenovano Zavetišče na Planini, ki je odprta ob nedeljah in praznikih.

Koča z razglednim stolpom privablja mnoge ljubitelje hoje v naravo in tudi jadrnega padalstva. Sam vrh z ugodno lego omogoča jadrnim padalcem dolgo jadranje nad vrhom in poletje do Vrhlike.

Bogata je tudi flora. V bližini Ulovke je eno od redkih rastišč zaščenega blagayeva volčina.

Ulovka je smučarski center Vrhlike s tremi vlečnicami in gostiščem. Zaradi nizke lege in blagih zim pa zadnja leta smučarji in upravljalec niso imeli sreče s smuko, saj je trajala vsako zimo le teden ali dva.

Ajdovska stopnja

Ustno izročilo pripoveduje:

V gradu, ki je stal na Špici, je živela ajdovska deklica. Bila je zelo velika, kot vsi ajdi. Ko je prala perilo v Beli, je stala z eno nogo na Planini, z drugo pa na Ljubljanskem vrhu. Ajdi so odšli, ostal je le spomin: ajdovska stopnja na Planini.

Kuren

Na zahodnem obrobju Ljubljanskega barja, na grebenu, ki se severno od Vrhlike dviga proti Zaplani, stoji na samem podružnična cerkev sv. Nikolaja.

Na južni steni so ostanki srednjeveške freske sv. Krištofa ter šilastolčno zaključeno malo okno. Severna stena ter ladijska stran slavočne stene sta tudi poslikani s freskami. Vse so iz sredine 16. stoletja, prikazujejo pa prizore Kristusovega trpljenja, Vstajenja in Rojstva.

Najpomembnejši del v cerkvi je lesen, raven strop, sloneč na dveh lesenih stebrih ter razdeljen na 96 kvadratov in 24 vzdolžnih polj.

Vsa polja so poslikana z različnimi živalskimi, rastlinskimi ter geometričnimi motivi, ki so sočasno dopolnjeni s freskami.

Glavni in dva stranska oltarja so leseni in pozlačeni. Na predelu glavnega oltarja je letnica 1686.

Celota predstavlja podobo slovenske podeželske cerkvice v nespremenjeni obliki od njenega nastanka. Je dragocen dokument razvoja slovenske sakralne umetnosti.

Cerkev je bila leta 1988 razglašena za kulturni spomenik.

Star maln

Med Logatcem in Vrhniko, ob strani, v gorah in divjinah, na levo, če hočete iz Logatca na Vrhniko, prideš do vode, ki ima prav čudne muhe in neverjeten ustroj. Če se je dotakneš, teče, sicer pa ne. Voda se imenuje

Bela. Teče le enkrat ponoči, okoli dvanajste, in enkrat podnevi, okoli devete predpoldne. Vsakokrat teče voda ne dalj kot četrt ure in potem preneha.

Gotovo je notri zmaj — so dejali preprosti ljudje — ki si ni upal na dan skozi premajhno luknjo, če pa so z drogovi suvali in bežali, se je zmaj razkačil in bruhal pene. Zmaj kar naprej živi, dokler je pod zemljo in ne pogine, čeprav bi živel tisoč let. Ko pa pride iz zemlje na zrak, tedaj se za njim vse podre in ubeže, dokler ga ne ubije.

Tisoči in tisoči so ga videli — mladega zmaja, komaj ped dolgega in po obliki podobnega kuščarju.

Tako je Janez Vajkard Valvasor v svoji Slavi vojvodine Kranjske opisal eno od znamenitosti vrhniške okolice.

Lintvern leži dobrih 100 m nad dolino v grapi, zarezani v južno pobočje Planine. Je tipičen interinentni kraški izvir ali zaganjalka in se odlikuje z izredno intenzivnostjo zaganjanja. V dolini, malo pred izlivom v Belo je izvir zajezen. Še v začetku tega stoletja je tam stal mlin po katerem je kraj dobil ime »Star maln«, ki je že dolgo priljubljena izletniška postojanka vrhničanov.

Do Starega malna pridemo po dolini Bele, ki je v spodnjem delu še razmeroma prostorna, navzgor pa se dolina zoži in preide v ozko sotesko, kjer je ob potoku komaj prostora za gozdno pot. Dolina je dolga le dobrih 5 km in je precej položna, saj se vzhpe do povirnih grap le za 100 m.

Jez je urejen kot kopališče. Poleg je gostišče, ki je poleti, razen ponedeljka, odprto vsak dan.

Podlipska dolina

Če pri Podčelu zavijete na levo, ste že kmalu v podlpski dolini in kar nekako zaslutite, da bo v njej gotovo veliko zanimivega, da hrani, poleg svoje lepote, tudi veliko spominov iz preteklosti.

Kmalu zagledate tam na svoji desni, na pol zakrito s strehami hiš, sivo steno, sredi katere je vhod v podzemeljsko Pajsarjevo jamo, iz katere priteka potok, ki je nekoč obračal tudi mlinško kolo.

Dolina je regulirana in tudi lepo obdelana. Tukaj zraste največ koruze, širni nasadi se razprostirajo vse tja gori do vasi, ki leži na gornjem koncu doline.

Na hribčku sredi vasi stoji stara cerkev, za katero se rojstne letnice niti ne ve. Do nje se pride tako po asfaltirani poti kot tudi po nekaj lepo obnovljenih stezah. Ena izmed njenih notranjih zanimivosti so kipi svetnikov, ki so jih tja prinesli še menihi iz Bistre, kamor je nekoč Podlipa, kot podružnica, spadala.

V vasi je kar vrsta zanimivosti, ki so vredne ogleda.

Kot prvo omenimo staro in spomeniško zaščiteno Matečkovo hišo, ki je zelo lepo obnovljena in urejena, poleg nje pa je obnovljena tudi Kovtrova žaga in dva mlina. Tudi kakšno prenočišče bi se našlo v obnovljeni hiši.

Še posebej vredno je omeniti lepo urejeno in čisto gostilno sredi vasi, kjer postrežejo z dobro pijačo in okusnimi domačimi jedmi. Prepričajte se o tem, ne bo vam žal!

Razgledni stolp na Planini

Kuren

Lintvern

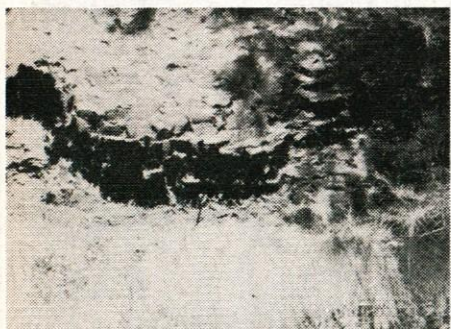
(Tatjana Oblak)

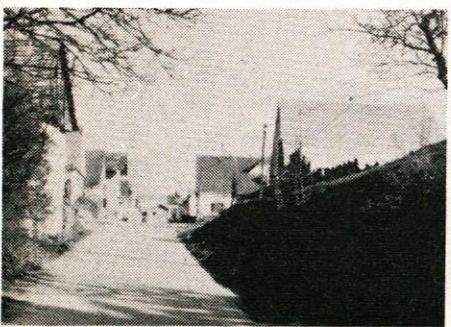
Podlipa

Mali plac

Šotišče pri Bevkah

Blatna Brezovica

Želva sklednica

Poleg tega pa je Podlipa tudi dobro izhodišče za razne ture in izlete v bližnjo, pa tudi malo daljnjo okolico. Tako vodi dobro vzdrževana pot, prevozna za vse avtomobile, v Podpesek, kjer si poleg neokrnjene narave lahko ogledate tudi Slabetovo jamo, Vranjo peč in čudovito sotesko od vznožja Vranje peči do Pečnika.

Iz Podlipse se lahko podamo tudi na nasprotno stran v Kanji dol, na Rupe in proti Zažarju.

Iz Podlipse vodi glavna cesta naprej proti Smrečju, od koder se pred vami odpre čudovit razgled na vso okolico tja do Ljubljane, posebno pa na podlipsko dolino pod vami. Slab kilometer od smreške cerkvice je tudi presihajoče Račevsko jezero. Če pa si zaželite še pravega planinskega razgleda, se lahko podate še na pol ure oddaljeni vrh Treh kraljev.

Ta prelepi kotiček slovenske zemlje je kakor nalašč za vse tiste, ki se želijo sprostiti v neokrnjeni naravi.

Barje

Narava je vredna največjega občudovanja v najmanjših stvareh

Barje, Mah, Marost..., kot ga imenujejo domačini, je najbolj samosvoj del Ljubljanske kotline.

V prazgodovini je bil ta del večkrat ojezerjen. Arheološka izkopavanja so razkrila ostanke kolišč iz zadnjega poplavnega obdobja, postavljenih na prehodu neolitika v bakreno bronasto dobo.

Rimljani so močvirnato Barje ponekod izsušili zaradi gradnje prometnic, katerih ostanke lahko v šotni plasti vidimo še danes. Regulirali so tudi naravni tok Ljubljaniče, ki je bila takrat in še dolgo zatem, pomembna prometna žila.

Po rimski dobi se je Barjanska kotlina ponovno zamočvirila in šele sredi 18. stoletja so jo začeli ponovno osuševati.

Takrat se je prenehala kopičiti šotna plast, ob stiku z zrakom je gnila, hkrati pa so jo intenzivno krčili... s požigi in rezanjem ter sušenjem za kurjavo.

Danes lahko vseeno še zasledimo nekaj tipičnih barjanskih rastlin in živali. Obstajajo rastišča mesojede dolgoliste rosike, vitkega nožičavega munca, rožmarinke, mahovnice, mešinke, močvirske kukavice, barjanske vijolice, kalužnega šaša, blatnika, belega lokvanja, močvirskega tulipana in raznih praproti..., močvirske in češljaste glivovnice in kačjega jezika ter seveda mnogih šotnih mahov.

Med divjadjo so razširjene srne, jelenjad, zajci, med pticami pa južna pastovka, bela in črna štorčja ter veliki kljunač. Med najbolj ogroženimi živalmi je prav gotovo močvirska želva sklednica.

Tudi v bližini vasi Bevke se je v preteklosti odvijal pomembnejši del barjanske zgodovine. Med Notranjimi goricami in Blatno Brezovico so našli številne ostaline koliščarskih naselbin in čolnov drevakov. Na osamelcu Brdo je ohranjenih še nekaj rastišč šote, katero so rezali še v šestdesetih letih.

Mimo Bevk je bil leta 1762 izkopen večji osuševalni kanal Cornovec. Edino, še danes živo šotnomahovno barje pa je danes na osamelcu Kostanjevica pri Bevkah, zaščiteno kot naravni spomenik »Mali plac«. Je nenavadne, nekoliko jajčaste oblike, kot plitva kotanja sredi poraščenega griča, deset metrov nad ravnino ostalega Barja

Prva srečanja z barjem

Pogled na ravnino, ki se razprostira na južnem, proti mogočnim gozdovom Krma obrnjenem obrobju Ljubljane, me je vedno navdajal s skrivnostno radovednostjo. Prvi otroški spomini so navezani prav na ta pogled, ko se je z grajskega griča odpirala daljava, posejana z redkimi drevesi, ki so se prikazovala v meglicah. Zavoji reke so se ovijali po travnikih in se izgubljali v daljavi proti Vrhniku. Ves ta svet se je prikazoval še bolj zanimiv, ker je bila vojna in nismo mogli iz mesta. Ostajal je samo ta pogled iznad streh, ki se je razblinjal v daljavi.

Zato sem s toliko večjim zanimanjem prisluhnil stari gospe, ki me je pazila in mi včasih pripovedovala zgodbe o nekakšnem jezeru.

Klicali so jo gospodično, čeprav je bila neznansko stara. Brkljala je po starinskem ognjišču in prestavljala bakreno in lončeno posodo.

— Da. Da, vozili smo se s čolnom na izlete, — je običajno pričela svojo pripoved.

Čudil sem se in napeto prisluhnil. Mislim sem si, spet kakšna pravljica, ki nam jih trošijo odrasli.

— S čolnom? — sem začuden ponovil za gospodično.

— Da. Mnogo čolnov. In vozili smo se kar čez travnike in grabne.

Potem je nadaljevala, da so se včasih peljali do Vrhnike. Včasih pa so se ustavili v Podpeči. S seboj so imeli godbo in jedačo in pijačo. Ustavili so se in plesali.. In nato se je gospodična nekam zazrla, kot da vidi pred seboj prizore, o katerih se meni niti ne sanja. Mislim sem si, da kaj takega ni mogoče, saj tam ni nobenega jezera, samo nekakšni grabni in reka, ki jo komaj vidiš iz gostega grmovja.

Nato je gospodična pristavila lonček z belo kavo. Prekinila je svojo pripoved in mi dejala:

— No, zdaj pa pojdi malo na vrt. In glej, da se ne boš potepal.

Za hišo se je namreč vzpenjalo grajsko pobočje. Nekakšne terase, podprte s kamnitimi zidovi. Na terasah je bilo posajeno sadno drevje. Na zgornjem delu vrta so terase prešle v strm akacijev gozd. Prebijal sem se skozi bodičevje, višje in višje, dokler se mi ni pogled odprl iznad streh stare Ljubljane.. Zazdelo se mi je, da sanjam! Zazdelo se mi je, da letim med belimi oblaki in da je pod menoj jezero. In v resnici! Kamor je segal pogled, vse do Krma in Vrhnike, vse ena sama blesteča gladina. Izginili so travniki in grabni. Izginili so rečni zavoji. Le posamezna drevesa so kot brez teže lebdela nad mirno površino.

— Da. Da. Morost, — je dejala gospodična, ko sem se vrnil v starinsko kuhinjo. In od tedaj sem vedno z zanimanjem prisluhnil vsaki zgodbi, vsaki pripovedi, čeprav se mi je zdela še tako neresnična. Prisluhnul sem tem zgodbam, ko so ljudje omenjali močvirje. Čudil sem se, ko je sošolec v osnovni šoli prinesel v razred pravo močvirno želvo. Prisluhnul sem, ko so ljudje pripovedovali, kako je angleško letalo, ki so ga sestrelili Nemci, pogoltnilo močvirje. Strmel sem, ko je lijake, ki so jih naredile letalske bombe, v nekaj dneh napolnila voda... In potem, po vojni, ko sem se s prijatelji podal na močvirno ravnico, me je vedno znova prevzelo to pisano življenje v močvirnih ribnikih, jarkih, travnikih. Vse se je bleščalo v soncu, šuštel in brenčalo. Množice žab so se poganjale v trsje. Pravcati oblaki velikih rib so švigali po grabnih. Jate ptic so se spreletavale v daljavi.

In tako se mi dozdeva, da se mi ob misli na barje, na močvirje, na jezero, vedno znova vrne tisti čudovit občutek iz otroštva, ko sem kot začaran strmel na zrcalno gladino, iznad katere so lebdele drevesne krošnje. Dozdeva se mi, da se vzpenjam v nebo, in jadram z belimi oblaki nad strehami starega mesta.

...Večerno sonce je sijalo na novo zgrajeno kolišče Ostrorogega Jelen. Odbijalo se je od ogoljenih brunc na mostišču. Po sivkasto rumenih strehah iz posušene močvirske trave so se prelivali nizki zadnji žarki pred zatonom. Troje koč, večja in dve manjši, so daleč metale svoje sence na led. Koče same, čeprav nove, le kaj malega bo treba še dopolniti spomladi, so kakor spale. Ni se še kadilo izpod slemen.

Vsi so molčali. Ostrorogi Jelen se je sklanjal nad vnetilo, urno zategoval vrtilo sem ter tja, da je drgalo v jamici, zavrtani v presušeni mehaki les, kar plesalo. Namleteni prah se je že smodil... in novi ogenj na ognjišču je nenadoma visoko zaplapolal proti ostrejšu. Strop, narejen iz okroglic, mu je prestregel pot, da ni plamen mogel oblizniti slamnate strehe.

Težka jelenova koža je zagrinjala vhod v koč. Nad njim pa je viselo pod nadstrešjem mogočno jelenovo rogovje, njegovega bodočega rodu znamenje. Oznanjalo je daleč naokoli, da v svetlem kolišču ne gospodari slabič.

Nad žarjevico, ki se je bila nagorela iz ognja, je zacvrčalo meso. Sinjeoka je začela pripravljati obilno večerjo.

Tisti večer so vsi zgodaj legli in zjutraj je na mostišče padal v debelih kosmičih južni sneg.

Jezero je bila ena sama tiha, zasnežena planjava. Kolišča so bila odrezana drugo od drugega. Mladci, pa tudi odrasli, so morali prekidati pot do studencev in do živine na trdini, zavoljo vode in mleka.

Naslednjega jutra mladci kar niso mogli dočakati. Ob prvem svitu so bili že pri Jelenovemu kolišču. Prav vsi so nosili s sabo loke in imeli obešene prek pleč tule. Sulice ni premogel vsak. Kamnito sekiro le redko kdo, bronaste pa prav nobeden. Zaviti v kožuhe in pokriti v kosmate oglavnice so čakali, da jih Jelen popelje na plen, na lose...

(Janez Jalen, Bobri)

Peš poti po okolici Vrhnike

Poti so speljane po dobro uhojenih in vidnih poteh in še niso označene s smernimi tablami in oznakami.

- ① Vrhnika — Stara cesta — Hrib — cerkev sv. Pavla — Grogarjev dol — Drča — Močilnik (izviri Ljubljaničice), gostišče — Mirke — Retovje (malo in veliko Okence) — Verd, gostišče — Vrhnika 1.00 ura hoje
- ② Vrhnika — Raskovec — Pavkarjeva dolina — skozi prehod pod železniško progo in pod Ljubljanskim vrhom do Jerinovca — Hrenceva jama — udorna dolina Drnulca — Štampetov most — Vrhnika 4.00 ure hoje
daljša pot:
odcep od prej opisane poti pod Ljubljanskim vrhom proti vzhodu do ceste Vrhnika — Pokojišče — Jastrebi — Jerinovec 2.00 uri hoje (skupaj 6.00 hoje)
- ③ Vrhnika — Stara cesta — Dobovičnikova ulica — Stara Vrhnika — Kuren — Planina (planinsko zavetišče in razgledni stolp) — Ajdovska stopnja — izvir potoka Bele Lintvern — Star maln, kopališče in turistični dom — Vrhnika 3. ure hoje
daljša pot:
Star maln — Jelovec — Zaplana — Jerinov grič, gostišče — Mesec — Strmca — Vrhnika 2.00 uri hoje (skupaj 5.00 ur hoje)
- ④ Ulovka, smučišče, gostišče — po gozdni poti in cesti mimo kmetije Suštar — Zaplana — kmetija Logar — Ulovka ... 2.00 uri hoje
daljša pot:
Zaplana — Log — Petkovec — Mizendol — kmetija Logar 3.00 ure (skupaj 4.30 ure hoje)
- ⑤ Podlipa — Smrečje, gostišče — kmetija Rep — kmetija Slabe, soteska potok Opečnik — Podlipa 3.30 ure hoje
daljša pot:
Smrečje, gostišče, cerkev sv. Marije — Račevsko jezero — planinski dom — Vrh sv. treh kraljev — Hlevišje — Hlevni vrh — Praprotno brdo — Rovte — Sovra — Smrečje 4.30 ure hoje (skupaj 5.30 ure)
- ⑥ Krošljav grič — kmetija Slabe, soteska potoka Opečnik — Podlipa 2.00 uri hoje
daljša pot:
Podlipa — gostišče Kanjdol — Žažar — Velika Ligojna 3.00 ure hoje (skupaj 5.00 ur hoje)
- ⑦ Drenov grič, gostilna Kavčič — Lesno brdo — kamnolom (geološka znamenitost) — Ferjanka — Log 3.00 ure hoje
- ⑧ Log — Ferjanka — Dragomer — Sv. Lovrenc — Debeli hrib — Brezovica 3.00 ure hoje
- ⑨ Drenov grič, gostilna Kavčič — Kostanjevica, visoko barje Mali plac — Bevk, gostišče — Kamin, Ljubljaničica — Blatna Brezovica, cerkev sv. Janeza — Sina gorica, ribiški dom 4.00 ure hoje

Star maln

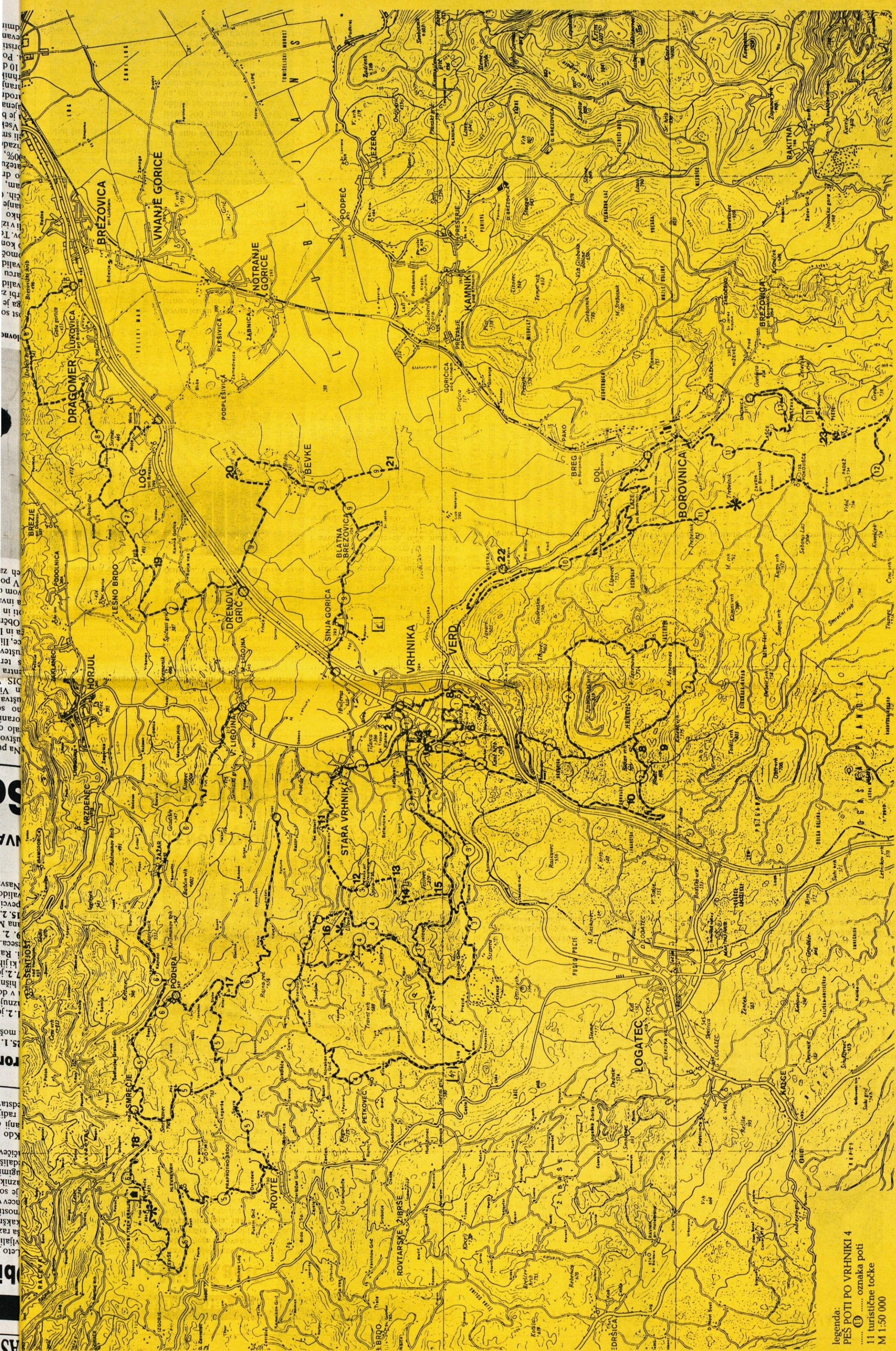
Retovje, Malo okence

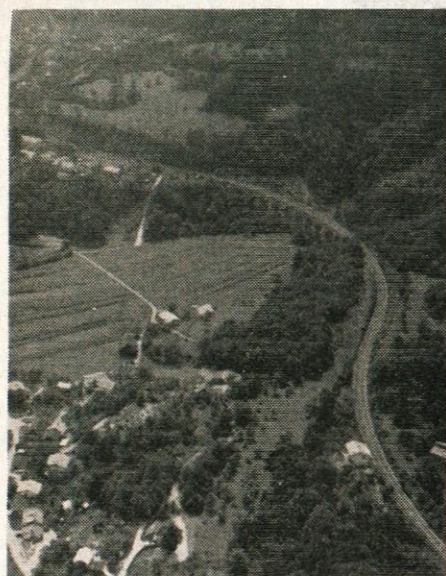
Velika Ligojna, pogled na Barje

Ulovka

legenda:
PEŠ POTI PO VRHNIKI 4
..... ① oznaka poti
11 turistične točke
M 1:50 000

Laze pri Borovnici

Steber borovniškega viadukta

Pekel

- ⑩ Bistra — Tehnični muzej — gozdna učna pot — Laze — Borovnica, gostišče Godec..... 3.00 ure hoje
- ⑪ Borovnica — Laze — M. Trebelnik — Zavrh — Pokojišče — Borovnica 4.00 ure hoje
- ⑫ Ohonica — Pekel, gostišče Pekel — slapovi Borovnišči (zahtevnejša pot) — Padež — Pokojišče, Lašče — Pristava — Ohonica, gostilna Most 4.00 ure hoje

Poleg prej opisanih poti so po Vrhnikih in okolici speljane še naslednje peš poti:

- Cankarjeva literarna peš pot
- Evropska peš pot E-7
- Notranjska planinska transverzala
- Logaška planinska pot
- Vrhniška kurirska pot
- Slovenska geološka pot

Vodniki in zemljevidi:

Vodnik po slovenskih planinskih postojankah

Vodnik in dnevnik Notranjska planinska transverzala

Vodnik in dnevnik Logaška planinska pot
Dnevnik Kurirska planinska pot

Zemljevid Logatec — Vrhnika 1:5000

Zemljevid Sprehod po Polhograjskem hribovju 1:3000

1. Rojstna hiša Ivana Cankarja
2. Cerkev Sv. Trojica
3. Cerkev Sv. Pavel
4. Grob mame Ivana Cankarja
5. Turnovše — utrdba iz rimskih časov
6. Močilnik — izviri Ljubljance
7. Retovje — izviri Ljubljance
8. Hrencova jama
9. Košalevka — jama, dostopna samo z vodnikom
10. Drnulca — kraška udorna dolina
11. Kuren — cerkev Sv. Miklavž
12. Planina (735 m) — razgledni stolp in planinsko zavetišče
13. Ajdovska stopnja
14. Lintvern — izvir potoka Bele
15. Star maln — kopališče in turistični dom
16. Smučišče Ulovka z gostiščem
17. Soteska potoka Opečnice
18. Račev. jezero
19. Kamnolom — geološka znamenitost
20. Mali plac — visoko barje
21. Kamin — Ljubljana
22. Grad Bistra — tehniški muzej
23. Pekel — slapovi Borovnišči

Borovniška ravnica

Borovnica z okolico, se pravi z vasi in zaselki Bregom, Brezovico, Dolom, Dražico, Laščami, Lazami, Niževcem, Ohonico, Padežem, Pakom, Pokojiščem, Pristavo, Zabočevim in Zavrhom utegne biti za marsikaterga popotnika zanimiv turistični cilj.

Kraj je bil prej dolgo središče lesne trgovine, danes se na ravnini pod cerkvijo razprostira tovarna Liko.

Župnijska cerkev sv. Marjete je novejšega datuma, iz leta 1829, čeprav je stala cerkev v Borovnici že prej. Okrog cerkve so najstarejše borovniške hiše, nekaj jih ima tudi spomeniško vrednost.

V kraju je nekaj novih gostiln, ki privabljajo lačne in žejne in tudi več trgovin, zasebnik ima odprto tudi ob nedeljah. V kraju je zdravstveni dom, lekarniška postaja, pošta, banka, knjižnica, osnovna šola, vrtec, v šoli deluje tudi glasbena šola, železniška postaja, župnijski urad in farno pokopališče ob cerkvi, kjer je pokopanih veliko borovniških veljakov, med njimi slovstvena zgodovinarica Marja Boršnik, nadučitelj Franc Papler, ki je Borovničane učil umnega sadjarstva, tam je družinski grob Majaronovih, ki so dali Slovencem pomembne ljudi in številni drugi. Znano je tudi, da je bil vikar v Borovnici stric pesnika dr. Franceta Prešerna, ki je tu večkrat preživel šolske počitnice. Prešernova stara mati je bila pokopana na starem borovniškem pokopališču, na mestu, kjer je zdaj zelenica pred župniščem.

Borovniški viadukt

Leta 1849 je kot odsek južne železnice Dunaj — Trst stekla železniška proga od Celja do Ljubljane in zastavili so gradnjo od Ljubljane do Trsta. Pri tem sta največ težav povzročala prečkanje Ljubljanskega barja in vzpon na Kraško planoto. Ker je glavni projektant inženir Ghega že imel izkušnje v gradnji gorskih železnic (proga čez Semmering), je zasnoval progo iz Preserja proti Logatcu tako, da je prečila borovniško dolino preko 584 metrov dolgega in 38 metrov visokega mostu. Gradili so ga sedem let. Gradnja je potekala s primitivnimi sredstvi in z delom golih rok in živine ter je bila ne le prava tehniška mojstrovina, temveč tudi z arhitektonskega vidika izjemen dosežek. Grajen je bil v dveh etažah. Spodnja etaža je tvorilo 22 obokov, zgornjo pa 25 z odprtiami po 24 metrov. Nosilni stebri, obloženi z obdelanimi kamni (bilo jih je 24), so bili postavljeni na dolge hrastove pilote v tistem delu doline, kjer so bila mehka barjanska tla, ostali stebri ob obronku hriba pa na živo skalo. Za gradnjo je bilo potrebno 31.600 m³ obdelanih kamnitih blokov, 5 milijonov opek, 31.000 m³ lomljenca in 4 tisoč hrastovih pilotov. Ti so kasneje zaradi upada podtalnice segnili in grozilo je, da se bo most porušil, vendar mu je zadnji udarec zadala II. svetovna vojna.

Najprej ga je minirala starojugoslovanska vojska, ko pa so ga bombardirali še Angleži, je bil največji in najimpozantnejši most svojega časa pri nas, dokončno uničen.

Skupščina občine Vrhnika je leta 1992 ostanke viadukta z okolico razglasila za tehnični spomenik.

Dolinski most

Nedaleč od velikega borovniškega via-dukta je zrasel tudi Jelenov most oz. via-dukt. Dolg je 230 m in visok 29 m in v soseščini velikega mostu ni vzbujal pozornosti. To je največji ohranjeni železniški most na Slovenskem, zidan izključno iz opeke. Kot eden najstarejših primerkov velikih mostov z dvotirno železnico pri nas, je pomemben tehniški spomenik, saj je bil dograjen že leta 1857. Svojo kvaliteto in sposobnosti starih mojstrov dokazuje še danes. Čeprav je bil grajen za razmeroma nizke obremenitve, dopušča vožnje težkih tovornih vlakov in lokomotiv z osnim pritiskom preko 20 Mp.

Pekel

Južno od Borovnice je znana izletniška točka soteska Otavščice, Pekel. Potok Otavščica, ki ima vodno zaledje na bloško-rakitniški planoti, si je vrezala strugo v norijsko retijskem dolomitu (T3 2%3): sklad-natem temnosivem, pasastem dolomitu in onkolitu. Deber je nastala ob strmo padajoči prelomni coni. Zaradi intenzivne tektonike, skladovitosti kamnine in paralelipipedske krojitve kamenine je nastalo več izjemnih geomorfoloških znamenitosti: skalna konica, naravno okno, prepadne stene. Voda Otavščice se pretaka po vrsti slapov tektonskega nastanka in po skakalcih ter tolmunih. Ob slapovih so nahajališča okamnin (megalo-donti, polži, Worthenia solitaria), na več slapovih pa nastaja lehnjak v značilnih koristastih strukturah. V debri je bogata flora, npr. endemit kranjski jeglič, dlakavi sleč (Primula carniolica), rastišča rododendrona (Rhododendron hirsutum), podaljšane špaj-ke (Valeriana elongata), kranjske bunike (Scopolia carniolica).

V soteski so gnezdišča vodnega kosa, redke in zaradi hidromelioracij ogrožene živalske vrste. Kranjski jeglič in vodni kos sta zavarovana z odlokom o zavarovanju redkih in ogroženih rastlinskih vrst in z odlokom o zavarovanju redkih in ogroženih živalskih vrst ter njihovih razvojnih oblik.

Pekel je vključen v inventar najpomembnejše naravne dediščine in že vrsto let predviden za razglasitev za naravni spomenik, še posebej, ker predstavlja potencialno turistično žarišče.

Pokojišče

Na vrhu hribov, kjer se strma pot prevesi na planoto Menišijo, po kateri so potekale stare tovrne poti, je Pokojišče, obiskana postojanka izletnikov, ki se po potkah in stopnicah povzpnejo do tja iz Pekla, ki leži spodaj. O stari prometni povezavi priča Colnarjeva hiša, kjer so nekdanj carinili blago, na stavbi je vzidana plošča Wolfganga Markowitscha. V kraju je gostilna. Na Pokojišču, lučaj od hiš, je cerkev sv. Štefana iz 17. stoletja, kjer so našli oljno podobo sv. Jerneja, ki jo zdaj hranijo v borovniškem župnišču.

Okrog Borovnice je polno krajevnih naravnih lepot.

Breg in Pako

Vasi Breg in Pako se držita skupaj, najvidnejša točka v teh krajih je podružnična cerkev sv. Miklavža, ki je bila v zadnjem času obnovljena. Cerkev ima nekaj pomembnih umetniških spomenikov iz baročne dobe, cerkveni zavetnik pa priča, da so brodarji po vodi od tam spravljali faške — butare za ljubljanske peke in se s tem preživljali. Pri tovarni umetnih smol Fenolit na Bregu in pred tamkajšnjim gasilskim domom je Plečnikov spomenik padlim v drugi svetovni vojni.

Vasi v kotu

V dolini za Borovnico, torej proti Strmcu, kjer je bila včasih najkrajša in zelo divja pot s cerkniške strani v dolino, je nekaj zanimivih krajev. V Zabočevem, od koder je najkrajša pot na Rakitno, je cerkva sv. Janeza Krstnika, iz prve polovice 14. stoletja, ki ima na steni še vidno fresko svetega Krištofa v zgodnjegotskem risarskem slogu. Trdijo, da je 150 let starejša od hrastoveljskega Mrtniškega plesa. V tem koncu doline so prijetne vasi Niževce, Ohonica, skozi katero se pride v sotesko Pekel, Dražica in na koncu doline Brezovica.

Zaselka na drugi strani doline na pobočju sta Lašče in Pristava, idealni točki za kmečki turizem. Na Pristavi, ki je nekdanj pripadala bistriškim menihom, imajo dobro ohranjeno staro klet z zanimivim obokanim vhodom.

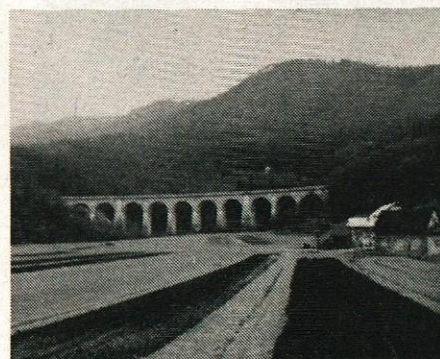
Za Borovnico je 50 metrov dolga Jelenska jama, zaznamovana je tudi pot do jame Vihrovce nad Zabočevim, tam blizu, kjer šumi slap Šumnik. Tudi na pokojiški planoti je več globokih kraških jam, na primer 80 metrov dolga Cukalovo brezno, 50 metrov globoko Kobilje brezno in 70 metrov globoka Pizdica. Pri Zavrhu, ki je najvišja vas na tem delu planote, je 100 metrov dolga vodoravna jama Jamovka. V borovniški KS je tudi znana Krimska jama, pri kateri stoji zdaj križ v spomin na vojne žrtve. Dostop do nje je urejen.

Turistično in druga društva

V Borovnici deluje Turistično društvo Borovnica, ki je bilo ustanovljeno lani in si je zadalo nalogo, da poskrbi za turistično prebujenje kraja. Vendar so ob Turističnem društvu dejavna tudi druga društva: zdaj na novo ustanovljena kulturno društvo in mladinski klub Slap, delujeta tudi planinsko in jamarsko društvo, prav tako deluje lovška družina, zlasti aktivni pa so gasilci, ki so zbrani v treh društvih. Borovniško, ki si je pred desetimi leti postavilo nov dom, bo prihodnje leto proslavljalo stoto obletnico. Zelo aktivno je PGD Brezovica pri Borovnici, PGD Breg — Pako pa oživlja.

V kraju deluje nekaj pevskih zborov. Vendar ni malo tudi ljudskih godcev, ki raztegujejo diatonično harmoniko, toliko jih je, da imajo v Brezovici vsakoletno srečanje.

Športno slavo razširja košarkarska ekipa Elles-Wevit, ki nastopa v 2. slovenski košarkarski ligi. Škoda, da nima tolikšne dvojane, da bi šli vanjo vsi borovniški navijači.

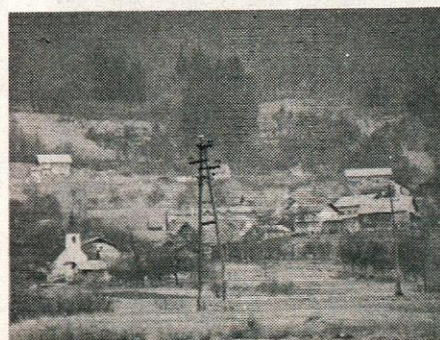
Dolinski most

Borovnica

Dražica

Zabočevo

Kamnlom v Lesnem brdu

Kamnlom Lesno brdo

Na južnem pobočju Lesnega brda nad Kurjo vasjo leži več manjših kamnolomov, ki so znani pod imenom kamnolomi na Dre-novem griču. Črni karnijski apnenec so izkoriščali že kakih 150 let. Uporabljali so ga v ljudski obrti, arhitekturi (Plečnik), kiparstvu (črnski kralj v šentjakovski cerkvi) itd. V lapornatih polah so določili preko 25 vrst različnih okamnin, predvsem školjk. Območje je bilo leta 1991 razglašeno za naravni spomenik.

Vrata na Vrhnškem

Temno sivi kamen iz Lesnega brda je dragocen material, iz katerega so v preteklih stoletjih pogosto izdelovali na vrhnškem portale bogatih oblik in slikovito obdelane in ornamentirane. Krašenje podbojev in preklad se je iz 18. stoletja razmahnilo tudi v 19., iz katerega je v vrhnškem prostoru ohranjenih največ portalov. Starejši so redki... značilno baročno oblikovan je, na primer, na Stari cesti 18, ki je vključen v tipično notranjsko kmečko stavbo — peterostrane-ga tlorisa, z zamaknjenim vhodom.

Lesnobrdski apnenec je bilo mogoče z glajenjem in brušenjem okrasiti z raznovrstnimi geometrijskimi in rastlinskimi motivi, ki so zaradi svetleče temine in posebne strukture kamnine prišli še do večjega izraza. Takšni portali, ki jih zaradi izstopajočega, antracitno temnega vzorca imenujemo tudi »črni« portali, so zaradi bližnjega kamnoloma najbolj pogosti v širši okolici Vrhnike, horjulski in polhograjski dolini, v okolici Rašice in Dobrepolja ter segajo v posameznih primerih vse do Žužemberka.

Krasilni motivi, ki so prav gotovo pogojevali ceno izdelave, so zelo pestri: od enostavnega motiva romba, ki tračno poteka po podbojih in prekladi ali segmentnem loku, do različnih, tako robustno kot prefinjeno oblikovanih rastlinskih motivov. Oblike so lahko naravne in spoznavne, kot je oblika trte, ali pa močno stilizirane, domišljjske...

Druga, v 19. stoletju prav tako pogosta oblika je nastala na podlagi baročne oblike portala iz 18. stoletja, vendar mnogo bolj klasicistično obdelana, kot so bili starejši primeri. Taki portali so posebej opazni v logaško vrhnškem prostoru, saj je prehodnost tega ozemlja med Notranjsko in Primorsko nepretrgana in zato še bolj izpostavljena obalnemu in kraškemu vplivom. Prvotni pravilni lok so nadomestili s segmentnim. Pri bogatejši izvedbi lok zaključuje ravna, profilirana nadportalna polica. Tako so nastala trikotna polja med lokom in polico, ki so bila seveda bogato dekorirana.

V začetku 20. stoletja, z vplivom secesije, se je tudi na podeželju uveljavila enostavna oblika pravokotnega portala. Poudarjena pa je bila kovana mreža v oblikah, značilnih za čas, kot sestavni del lesenih vrat z značilnimi polnili (Verd 52).

Portal je prav gotovo med najbolj poudarjenimi in relativno najbolj samostojnimi členi fasade. Z njimi se ustvarja tudi ambient širšega prostora, ulice, trga, ceste.

Hiše so bile v preteklosti večinoma

majhne in skromno opremljene. Postelje so bile redke, stolov skoraj niso poznali. Iz črnih kuhinj se je valil dim in vse imetje je bilo shranjeno v redkih skrinjah.

Vhod pa je moral biti zavarovan — z vratnicami. Vrata so bila tako največkrat edini monumentalno oblikovan del doma. Poleg funkcionalnega in likovnoprostorskega pa imajo še danes tudi velik simbolni pomen.

Vrata, taka ali drugačna, stoje na poteh med nami; z njimi se lahko ljudem odpiramo in z njimi zapiramo sami vase.

Vhod je odprtina v hiši, odprtina pa je praznina — simbol znanih in neznanih dimenzij. Prag je meja, ki razpolavlja svoje in tuje, ustvarja notri in zunaj, določa naravno in nadnaravno.

V davnihi so pod prag pokopavali mrtve svojce. Tako se je tega mesta oprijela neka svetost, nedotakljivost. Še danes se tu odkrivamo, sezuvamo, poklekamo, sprejemamo, darujemo... dvigamo čezenj neveste in postavljamo nanj, ob smrti v hiši, določena znamenja.

Vrata na Vrhnškem so sicer oblikovana iz posebnih lokalnih materialov na svojstven način... simbolno pa se v ničemer ne razlikujejo od ostalih vrat po svetu.

Pri vhodu se, če se, začne gostoljubje. Ob posebnih dnevih, praznikih v letu, se pred njimi ustavljajo posebni gostje, nekakšni poslanci višjih sil. Našemljenih obhodnikov je bilo nekoč mnogo več... danes so običajne le še pustne šeme in Miklavževi spremljevalci. Da bi pustili v domu blagoslov in ne prekleli hiše, jih je potrebno prijazno sprejeti in obdarovati.

Še v začetku stoletja je bilo v okolici Vrhnike znano obdarovanje otrok, ki so hodili od vrat do vrat pred vsemi svetimi. Gospodinje so spekle zanje posebne kruhke, prešče. Na Zaplani pa so poznali takoiimenovane martinčke, ob Martinovem seveda.

Še danes pa marsikje ropotajo pred vrati godovnikom. Z lonci, pokrovkami in podobnimi priložnostnimi glasbili odganjajo stran morebitne uroke in nesrečo.

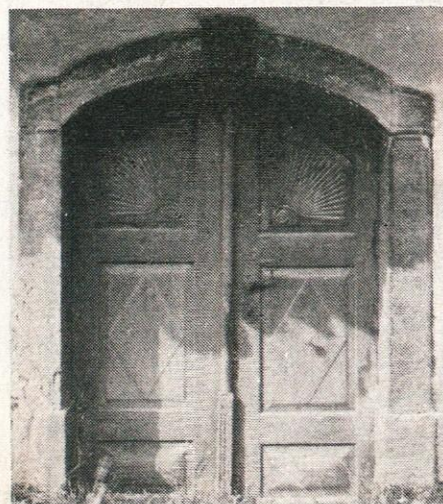
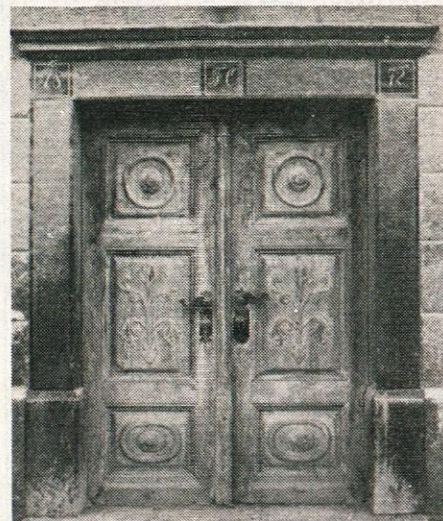
Z znaki nad vrati, vhodom, so ljudje že od nekdaj razlagali, kar se v hiši dogaja, kdo v njej biva, kaj počne, česa vse se boji in brani, v kaj verjame in komu zaupa.

Vsakdanji in povsod znani so izveski, napis, ki simbolično opisujejo prostor in ljudi za vrati.

Na vrhnški Stari cesti je bilo veliko izveskov prav gotovo že pred dva tisoč leti, ko so tu živeli in ustvarjali rimski trgovci in obrtniki s svojimi družinami. V času Saturnalij so krasili vratnice z zimzelenimi rastlinami, kakor obešamo na vhode med novoletnimi prazniki vence mi... in prav gotovo smo si z antičnimi prebivalci Nauportusa podobni tudi ob kresu, ko zatikamo za podboje kresnice, šentjanževke, ivanščice in na prag polagamo praprot.

Domove Rimljanov je s praga čuvalo dvoglavo božanstvo Janus, ki je obvladavalo, in preteklost, in prihodnost... nad mnogimi današnjimi vrati pa se vsako leto znova izpišejo začetnice svetih Treh kraljev.

Ljudska kultura se v svojih oblikah in pojavih v času in prostoru sicer spreminja... v naših bivališčih pa nehoti ohranimo stare, zavestno že pozabljene resnice in predstave.

Kultura, umetnost, turizem

Tradicionalne prireditve:

Občinska revija pevskih zborov
Revija cerkvenih pevskih zborov
Cankarjevi dnevi
Miklavževanje
Novoletne prireditve za otroke

Razstavní prostori, galerije in zbirke:

— Mala dvorana Cankarjevega doma, Tržaška 25, 61360 Vrhnika, tel.: 753-648
— Dom obrtnikov, Tržaška 8a, 61360 Vrhnika, tel.: 753-652
— Galerija »Kašča«, Verd, 61360 Vrhnika
— Gostilna Marinčič
— Galerija Medeja
— Šolski arheološki muzej na OŠ Log-
Dragomer, Šolska ulica 1, 61351 Brezovica,
tel.: 653-046
— Prodajna galerija Nauportus, Cankarjev
trg 4, 61360 Vrhnika,

Muzeji:

Tehniški muzej Slovenije, Bistra, 61353 Borovnica, tel.: 754-422
delavniki 8.00—16.00, sob. in ned. 8.00 do 18.00, pon. zaprto

Cankarjeva rojstna hiša, Na Klancu 1, 61360 Vrhnika, najave na tel.: 755-121; pon.-sob. od 8.00 — 13.00, nedelja zaprto

Knjižnica:

Cankarjeva knjižnica, Tržaška 9b, Vrhnika, tel.: 753-114
odprta ob delavnikih od 9.00 do 19.00, sobota od 8.00 do 12.00

Filmske predstave:

Cankarjev dom, Tržaška 25, 61360 Vrhnika, sobota ob 20.00 in nedelja ob 17.00 in 20.00.

Sejmi (inf. Turistično društvo Blagajana Vrhnika, tel.: 751-054)

— Argonavtski sejem, 25. 6.
— Kmetijski sejem, september
— Miklavžev sejem, začetek decembra
— Novoletni sejem, konec decembra

OBREDI SV. MAŠE:

— cerkev sv. Pavla

ZIMSKI ČAS: delavniki ob 18.00, nedelje ob 7.30, 9.00 in 18.00

POLETNI ČAS do 1. junija: delavniki ob 19.00, nedelje ob 7.30, 9.00 in 19.00

POLETNI ČAS od 1. junija do 1. septembra: delavniki ob 20.00, nedelje ob 7.30, 9.00 in 20.00

— cerkev sv. Lenarta

nedelja ob 10.30

— cerkev sv. Trojice

samo na Kvatrno nedeljo ob 7.00 in 10.00
Župnijski urad Vrhnika, Voljčeva cesta 21, Vrhnika, tel.: 751-344

Cankarjeva knjižnica

Matična knjižnica za območje občine je Cankarjeva knjižnica na Vrhniki z enoto v Borovnici in izposojevalnico v Dragomerju. Kot samostojen zavod deluje od leta 1958, začetki bralne kulture pa segajo v leto 1876, ko je bila na Vrhniki ustanovljena ČITALNICA.

Knjižni sklad šteje cca 60.000 enot, kar pomeni tri knjige na prebivalca. 30% prebivalcev je članov knjižnice; v povprečju jo vsak občan obišče štirikrat letno in si izposodi osem enot gradiva.

Po obsegu dejavnosti sodi v zgornjo tretjino slovenskih splošnoizobraževalnih knjižnic.

Cankarjev dom na Vrhniki

je osrednja kulturna hiša v občini Vrhnika. Na poti proti Logatcu stoji na Tržaški cesti, pred vrhniškim klancem, kjer se na vrhu še zadnjič lahko ozrete na Trojico, Vrhniko, okoliške vasi in čudovito barjansko pokrajino.

Odločitev o graditvi kulturnega doma je dozorela pod županstvom Ignaca Hrena pred začetkom II. svetovne vojne. Vrhniki so ga zgradili s prostovoljnim delom, pod vodstvom zidarskega mojstra Petkovška.

Prosvetni dom, kot so ga poimenovali ob slovesni otvoritvi 10. junija 1939. leta, je načrtoval Vrhnčan Jože Sikita. »Notranjci in naši gostje: VKUP!« so vabili na otvoritev s plakatom, na katerem je bilo zapisano, da se dogodek odvija v okviru Notranjskega prosvetnega tabora. Zbrana je bila vesoljna Vrhnika, visoki cerkveni in posvetni predstavniki, blagoslovitvi pa sta botrovala dr. Anton Korošec in gospa banova, Antonija Natlačen. Slovesna sveta maša, spreved po Vrhniki, lahkoatletske tekme fantovskih odsekov in veselica so obeležili pridobitev kulturnega hrama, ki je po velikosti in prostorski zasnovi še danes, po več kot petdesetih letih, največji dom v okolici Ljubljane do Nove Gorice.

Že med II. svetovno vojno so v Domu predvajali filme, po vojni in vse do danes, so dogodki v njem odraz političnih, družbenih in kulturnih potreb.

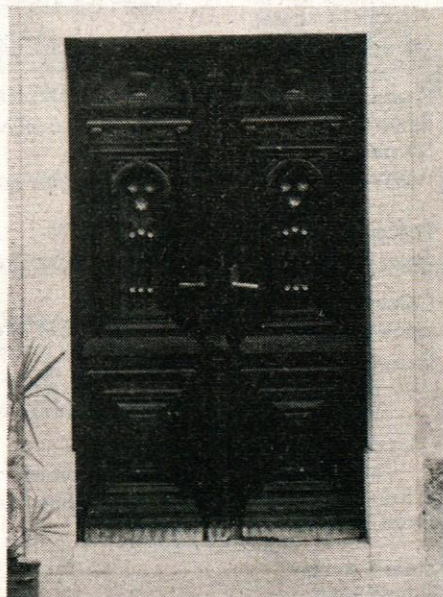
V svojem petinpetdesetletnem obstoju zgradba ni doživela korenitih sprememb in posegov. Vrhniki so jo kasneje preimenovali v Cankarjev dom, dogradili Malo dvorano, ki je danes lep razstaveni prostor, v gradbenem pomenu pa preuredili veliko dvorano, posodobili ogrevanje in električno napeljavo.

Od leta 1978 ima v Cankarjevem domu sedež Zveza kulturnih organizacij Vrhnika, ki skrbi za vzdrževanje in dejavnosti v okviru programov skupščine občine Vrhnika.

Cankarjev dom na Vrhniki večkrat razmišlja, kako se godi mlajšemu bratu v prestolnici...

Cankarjeva knjižnica

Cankarjev dom

Šport in rekreacija

Sprehajalne destinacije:

Star maln — Turistični dom, odprt vsak dan, razen ponedeljka, v času poletne sezone, (izven sezone odprt soboto in nedeljo), inf. Turistično društvo Blagajana Vrhnika, tel.: 751-054. Planina — Planinski dom, odprt nedelje in praznike od 9.00 do 18.00, inf. Planinsko društvo Vrhnika

Ribolov:

Ribiška družina Vrhnika (Ribiški dom, tel.: 755-557)

Prodaja dnevnih ribolovnih dovolilnic, g. Leopold Rapuš, Lošca 47, Vrhnika, tel.: 751-427

Avtokamp

oseba	2 DEM/dan
avto, prikolica	4 DEM/dan
šotor	2 DEM/dan

V ceno je vračunana elektrika in voda.

Otrokom do 15. leta nudimo brezplačno bivanje v avtokampu.

Olimpijski bazen 50 x 25 m

celodnevna karta	
odrasli	2,5 DEM/dan

celodnevna karta	
otroci	1,5 DEM/dan

popoldanska karta	
odrasli	1,5 DEM/dan

popoldanska karta	
otroci	1,0 DEM/dan

Organiziramo tudi tečaje plavanja, v kolikor so prijavljeni vsaj trije, in sicer v času od 10. do 12. ure 5 dni — 30 DEM

Teniška igrišča (3)

v dopoldanskem času	3,0 DEM/uro
---------------------	-------------

Fitness center & savna

Fitness center	2,0 DEM
----------------	---------

Savna z rezervacijo	4,0 DEM/uro
---------------------	-------------

Peščeno igrišče za odbojko

žoga, mreža	3,0 DEM/uro
-------------	-------------

Čolnarjenje s kanuji

izposoja kanuja	4,0 DEM/uro
-----------------	-------------

Brezplačno pa nudimo uporabo:

- poligona za rolanje,
- košarkarskega igrišča,
- asfaltne igrišča za odbojko,
- asfaltne igrišča za mali nogomet

Kontaktna oseba: Miro Gruden, Športna zveza Vrhnika, tel.: 754-484

Stara Vrhnika

balinišče (2)

košarkarsko igrišče

garderobe, tuši, sanitarije

Kontaktna oseba: Franci Petkovšek, telefon 752-673

Borovnica

telovadnica

garderobe, tuši, sanitarije

Kontaktna oseba: Hazim Frljak, telefon 746-376

Sinja Gorica

balinišče (4)

Kontaktna oseba: Vojko Ržek, telefon 754-190

Dragomer

košarkarsko igrišče

teniška igrišča — razsvetljena (3)

balinišče (2)

otroško igrišče

garderobe, tuši, sanitarije

Kontaktna oseba: Zdravko Pečan, telefon 653-281

Log

nogometno igrišče 70 x 110 m

košarkarsko igrišče

odbojgarsko igrišče

lokostrelski poligon

garderobe, tuši, sanitarije

Kontaktna oseba: Simon Strgar, telefon 653-720

Drenov grič

nogometno igrišče 50 x 90 m

teniško igrišče — razsvetljeno

balinišče (2)

košarkarsko igrišče

igrišče za mali nogomet — asfalt

otroško igrišče (gugalnice, igrala)

garderobe, tuši, sanitarije

gostinski lokal

Primerno za piknike — ples

Kontaktna oseba: Vinko Kucler, telefon 752-779

Ribiška družina

Ribiška družina Vrhnika je bila ustanovljena leta 1954, svoj prvi sestanek pod imenom RD Vrhnika pa so imeli njeni člani v aprilu leta 1955. Navzočih je bilo 27 ustanovnih članov, ki so si zadali prve naloge. Od ustanovnih članov je ribičev še 6 (šest).

Sedaj se piše leto 1994. V RD Vrhnika je včlanjenih 217 članov, od tega 4 ženske, in 69 mladih ribičev od teh 3 deklice. Sedež družine je v Sinji Gorici, kjer imamo nov Dom ribičev, katerega smo zgradili s prostovoljnimi delom od leta 1988 do 1990, ko je bila otvoritev doma ob 35-letnici obstoja RD Vrhnika. Tam je tudi prizorišče vsakoletne tradicionalne ribiške veselice (druga sobota v mesecu avgustu), ki se je udeleži preko 1000 krajanov občine Vrhnika in njene okolice.

Delo ribiške družine vodi izvršni odbor, ki ima predsednika, tajnika, blagajnika in gospodarja ter še 9 članov, večina od njih pa je zadolžena za svoje področje dela. Glavni organ družine je občni zbor, ki je vsako leto v mesecu marcu. Na njem ribiči sprejemajo sklepe in usmeritve za tekoče leto. Ostali organi družine so še nadzorni odbor, disciplinsko sodišče in disciplinski tožilec. Delo se organizira še v komisijah, kot so: gospodarska komisija za gospodarjenje z vodami in ribjim življenjem, komisija za varstvo okolja, čuvajska služba, tekmovalna komisija, kadorska komisija, sekcija mladih ribičev.

V upravljanju imamo odprte ribolovne vode, odprte varstvene vode in zaprte ribolovne vode na območju občine Vrhnika, občine Logatec in občine Ljubljana Vič-Rudnik. V odprtih ribolovnih vodah lahko lovimo ribiči, v zaprtih ribolovnih vodah (ribniki pri stari opekarni) pa tudi ostali občani, ki kupijo dnevno ribolovno dovolilnico. Ribolov v varstvenih vodah je prepovedan, saj v njih gojimo zarod oz. mladice rib za vlaganje v naše že preveč onesnažene vode.

Turistično društvo Blagajana Vrhnika

Ustanovitev našega društva sega tja v daljino leto 1888, ko je bilo ustanovljeno Društvo za olepšavo trga Vrhnike in nje okolice. Kot že samo ime pove, so člani društva skrbeli za »olepšavo trga Vrhnike in njegove okolice z nasajevanjem dreves in drugimi tej svrhi primernimi napravami«. To društvo je neprekinjeno delovalo vse do druge svetovne vojne. Kmalu po vojni se je preimenovalo v Turistično društvo Vrhnika, ki si je nato nadelo še ime Blagajana, po zaščiteni rastlini Blagajevem volčinu (Daphne blagayana), ki raste v nekaterih predelih našega kraja.

Še danes je osnovni cilj našega društva skrb za lep izgled in turistično ponudbo Vrhnike, ki bi omogočila prijetno počutje tako njenim prebivalcem kot obiskovalcem. Ob tem je društvo v zadnjem času izvedlo kar nekaj odzivnih akcij kot so ocena trgovin, zasebnih hiš in gostinskih lokalov, v Starem malnu je postavilo mlinsko kolo, izdalo serijo vrhniških razglednic, v sodelovanju z ZKO Vrhnika in je organiziralo uvalni seminar za regijske turistične vodnike. Ob pomoči še nekaterih drugih organizacij ter podjetij je priredilo sejme (Argonavtski, Kmetijski, Miklavžev, Novoletni sejem).

Naš naslov: TD Blagajana Vrhnika, Cankarjev trg 8, 61360 Vrhnika, tel.: (061) 751-054.

Turistično društvo Borovnica ima svojo pisarno na Paplerjevi 22 v Borovnici, ki je odprta ob torkih od 16. do 18. ure, informacije pa so dosegljive na telefonski številki 746-126.

TURISTIČNA AGENCIJA

Cankarjev trg 5

61360 Vrhnika

tel: 061/755-828

Uradne ure:

ponedeljek in sredo od 9.00 — 18.00 ure

torek, čet. in petek od 9.00 — 15.30 ure

od 1. 3. dalje tudi sobota

od 8.00 — 11.00 ure

PAV Turizem in renta-a car, d.o.o.

PE Vrhnika, Cankarjev trg 4,

v Črnem Orlu

Telefon:

061/755-375

Fax:

061/755-380

Delovni čas:

vsak dan

od 7. do 15. ure

prvo in zadnjo

soboto v mesecu

od 7.00 — 12.00 ure

Nudimo vam vse turistične usluge in informacije (mednarodne letalske vozovnice, počitnice doma in v tujini ter aranžmaje na morju in v toplicah)

Gostilna Marinčič
Verd 49, Vrhnika
tel.: 061/752-657

— domača jedila
in kvalitetna odprta vina

Delovni čas:
12.00 — 23.00 ure
ponedeljek, torek zaprto
za skupine odprto po dogovoru

Gostilna KRANJC
Hrib 11
61360 Vrhnika
tel.: 061/751-163

— domača hrana

Delovni čas:
ponedeljek, četrtek, petek
11.00 — 22.00 ure
sobota 11.00 — 23.00 ure
nedelja 7.30 — 22.00 ure

TOREK IN SREDA ZAPRTO

Gostišče ULOVKA
Smučarsko rekreacijski center
Orel d.o.o.
tel.: 061/754-167
fax: 754-168

Delovni čas:
vsak dan 12.00 — 21.00 ure
ponedeljek, torek zaprto

Restavracija in club LESKOVEC
Sašo Vukašinovič

Stara cesta 23
61360 Vrhnika tel.: 061/752-983

Delovni čas restavracije in cluba:
vsak dan od 19.00 do 03.00 ure
pet. in sob. od 19.00 do 04.00 ure

— solatni bar
— morske specialitete

Gostilna MOST
Dražica 5
61353 Borovnica
tel.: 061/746-213

— domača hrana
— sprejemamo rezervacije za
zaključene družbe

Delovni čas:
vsak dan 10.00 — 23.00 ure

SREDA ZAPRTO

GOSTILNA
TRGOVINA
Gregor Mesec
Zaplana 24
Telefon: 061/741-424
61360 Vrhnika

Vsak dan
Delovni čas: od 11.00 ure do 23.00 ure,
razen torka in srede
(za skupine do 90 oseb po dogovoru
odpremo vsak dan)

NUDIMO
— DOMAČO HRANO
— DOMAČE SLADICE
— DOMAČA ODPRTA VINA

Sprehodi. po čistem zraku in lepi naravi

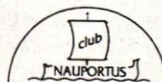
Pizzerija BOTER
Franci Pišek
Tržaška cesta 6
61360 Vrhnika
tel.: 061/754-100

— pizze
— morske specialitete
— cocktaili

Delovni čas:
nedelja, torek — četrtek
12.00 — 22.00 ure
petek, sobota 12.00 — 24.00 ure

PONEDELJEK ZAPRTO

Club NAUPORTUS
Cankarjev trg 6
61360 Vrhnika
tel./fax: 061/756-060

— hladni narezki
— sprejemamo rezervacije za
zaključene družbe

Delovni čas:
nedelja — četrtek 21.00 — 02.00 ure
petek, sobota 21.00 — 04.00 ure

Gostišče GODEC
Danilo Mazi
Paplerjeva 12
61353 Borovnica
tel.: 061/747-108

— sprejemamo rezervacije za poroke in
zaključene družbe

Delovni čas:
torek — sobota 12.00 — 22.00 ure
nedelja 9.00 — 22.00 ure

PONEDELJEK ZAPRTO

Hotel MANTOVA
tel.: 061/755-600
fax: 061/751-341

Restavracija odprta:
vsak dan od 6.00 — 22.00 ure
Kuhinja:
vsak dan od 10.00 — 20.00 ure
— malice, kosila, večerje

Gostišče MOČILNIK
tel.: 061/754-369

Delovni čas:
vsak dan od 12.00 do 23.00 ure
TOREK ZAPRTO
— vsak pet. in sob. ples ob zvokih
žive glasbe

Okrepčevalnica KIM-VI
Igor Vidic
Cesta pod goro 22
61353 Borovnica
tel.: 061/746-326

NOVO!

Delovni čas:
ponedeljek — četrtek 7.30 — 22.00 ure
petek 7.30 — 23.00 ure
sobota 10.00 — 23.00 ure
nedelja 10.00 — 22.00 ure

Gostišče PEKEL
MAZI
61353 Borovnica
tel./fax: 061/746-124

Delovni čas:
sreda — sobota 12.00 — 22.00 ure
nedelja 12.00 — 18.00 ure
PONEDELJEK IN TOREK ZAPRTO

Okrepčevalnica POLŽ
Stara Vrhnika 2
61360 Vrhnika
tel. 061/754-381

— prenočišča
— domača hrana

SREDA ZAPRTO

Okrepčevalnica COKLA
Železniška postaja Borovnica
61353 Borovnica
tel.: 061/747-009

— jedi na žaru
— pizze
— sladoledni vrt

Delovni čas:
ponedeljek — četrtek 7.00 — 23.00 ure
petek, sobota 7.00 — 01.00 ure
nedelja 10.00 — 23.00 ure

Pomembne tel. številke

Zdravstveni dom:

Zdravstveni dom Vrhnika, Cesta 6. maja 11,
Vrhnika, tel.: 756-140
Splošna ambulanta Borovnica, Mejačeva
ulica 3, Borovnica, tel.: 746-025

Lekarna:

Lekarna Vrhnika, Cesta 6. maja 1, Vrhnika,
tel.: 756-154
odprta ob delavnikih od 7.00 do 14.00, sobo-
ta od 7.00 do 14.00

Policijska postaja:

Policijska postaja Vrhnika, Trg Karla Gra-
beljška 1, Vrhnika, tel.: 754-122

Banka, pošta:

LB d.d., Ekspozitura Vrhnika, Trg Karla
Grabeljšk 2, Vrhnika, tel.: 754-065, odprta
od delavnikih od 8.00 — 11.30 in 14.00 do
16.30, sobota od 8.00 do 11.00 Bačni
avtomat!!!

SKB banka d.d., Ekspozitura Vrh-
nika, Cankarjev trg 8, Vrhnika, tel.: 752-327,
odprta ob delavnikih od 8.00 — 11.30 in
14.00 — 17.00, sobota zaprto

PTT, Poštna 2, Vrhnika, tel.: 754-125

odprta ob delavnikih od 8.00 — 18.00, sobo-
ta 8.00 — 12.00

Bencinski servis:

Petrol Trgovina Ljubljana, Bencinski servis
Vrhnika 1, Ljubljanska cesta 3, Vrhnika, tel.:
751-095
odprto vsak dan od 6.00 do 22.00

*O Vrhnika, blagoslovljeni kraj!
Kadar leže mrak v tvoje tiho
naročje, se zganejo lepe in
skrivnostne sanje v Močilniku.
Za velikim oltarjem v cerkvi
svete Trojice zabuči pokopano
jezero; kdor leže na mrzli
kamen, pod tisto strahotno
lobanjo za oltarjem, sliši
zamolklo pesem skritega jezera.
In ko vstane, ko ugleda to
čudežno vrhniško dolino in to
belo nebo nad njo, se zamisli v
čudno tihotne zgodbe, ki jih
uho ni slišalo in oko ne videlo.
Bela megla se vzdiga iz
Močilnika, vijoč se, trepetajoč
hrepeni proti nebu, v
veličastnem kelihu prinaša
zvezdam nezaslišane
skrivnosti...
Ivan Cankar, Aleš z Razora*

VRHNIKA

Turistične informacije

Priloga Našega časopisa, februar 1994
števila 1, letnik 1

Založnik: Občina Vrhnika

Besedila:

Tone Janežič
Ivan Malavašič
Miro Malneršič
Ljubo Mohorič
Tatjana Oblak
Dragica Pelan
Marta Rijavec
Mira Šinkovec
Boris Višnovc
Cankarjeva knjižnica Vrhnika
Ribiška družina Vrhnika
Turistično društvo Vrhnika

Fotografije:

Miro Markelj
Tatjana Oblak
Miro Potočnik
Simon Seljak
Miro Zdovc

Literatura in viri: Atlas Slovenije

Atlas Slovenije
Enciklopedija Slovenije
Ada Bar — Janša, Preživeli so viharje, ko-
ledar 1991
Ivan Cankar, Aleš z Razora.
Janez Jalen, Bobri.
Dušica Kunaver, Pripovedke in povesti o
slovenski deželi.
Marjan Marolt, Dekanija Vrhnika.
Gustav Schwab, Najlepše antične pripo-
vedke.
Vrhnika. (osnovno besedilo dr. Peter
Habič)
Glavni in odgovorni urednik: Tone Ja-
nežič
Organizator: Simon Seljak
Lektoriranje: Katja Oblak
Grafično oblikovanje: Tatjana Oblak
Grafična priprava: Grafika Novo mesto
Tisk: Tiskarna Ljudske pravice 1994

